

Monumentnummer*: 515050

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82984/135

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>				
Leiden	Leiden		Zuid-Holland				
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Hugo de Grootstraat	32 K	K	1	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	2	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 B	B		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	15	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 C	C		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 D	D		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 E	E		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	37	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	16	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 A	A		2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	76	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	92	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	72	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	38	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	17	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	3	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	4	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	5	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	21	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	43	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	42	2311 XK	Leiden		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Hugo de Grootstraat	32 K	K	41	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	20	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	19	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	40	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	18	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	73	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	75	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	39	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32 K	K	74	2311 XK	Leiden		
Hugo de Grootstraat	32			2311 XK	Leiden		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M			8621

*Omschrijving***

Inleiding

Naar ontwerp van Rijksbouwmeester Jacobus van Lokhorst voor de Rijksuniversiteit Leiden uitgevoerd, voormalig Pharmaceutisch LABORATORIUM, gebouwd in 1895-1897 in een gemengd Neo-Gotische en Neo-Renaissance stijl.

Het gebouw bevatte oorspronkelijk diverse laboratoria (waaronder het Galenisch Laboratorium) en werkruimten, een prepareerkamer, magazijnen voor de farmacognostische- en de chemicaliënverzameling, een modelapotheek en een collegezaal. Vanaf 1898 werd het Pharmaceutisch Laboratorium ook ingeschakeld bij de keuring van levensmiddelen voor gevangenen en vanaf 1902 bij de gemeentelijke keuringsdienst van Leiden. Door diverse verbouwingen, aanpassingen aan de eisen van de tijd en functiewijziging is van het oorspronkelijke interieur weinig bewaard gebleven. Het inwendige is derhalve van ondergeschikt belang bij de bescherming van rijkswege. Het gebouw wordt anno 1995 gebruikt door de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Leiden.

Omschrijving

Oorspronkelijk vanuit een in hoofdzaak L-vormige plattegrond samengesteld, in rode verblendsteen met accenten van gele verblendsteen (speklagen) en natuursteen opgetrokken en met muurankers verlevendigd gebouw. Het gebouw heeft twee, respectievelijk drie bouwlagen boven een souterrain en met leien (Maasdekking) gedekte schild-, wolf- en zadeldaken, waarvan de meeste met ijzeren nokhoekbekroning. De vensters zijn voorzien van neggen en montanten met kwartholprofiel. De drie opgemetselde dakkapellen zijn voorzien van rechtgesloten vensters en staan onder gedrukte spitsbogen en met leien gedekte wolfdakjes met zinken pironnen.

Voorgevel met drie en twee bouwlagen boven een souterrain met hardstenen randen op het trasraam en rechtgesloten souterrainvensters onder eveneens hardstenen latei. Hoog opgaand risaliet met luiken in het souterrain en een ronde traptoren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Gevelomlijsting door middel van hoeklisenen en een spitsboogfries, die ook de andere gevels van de risaliet beëindigen. Op bel étage en eerste verdieping samengestelde, rechtgesloten zes-ruits vensters met geprofileerde bakstenen tussenstijlen (montants), zandstenen boven-, onder- en wisseldorpels en over de gehele gevelbreedte doorgetrokken, eveneens zandstenen lekdorpels, die tevens als cordonlijst fungeren. Hoog opgaande bovenste gevelgeleding met hoge, samengestelde spitsboogvensterpartij met glas-in-lood invulling, neggen, bakstenen montanten en traceringen met kwartholprofielen in de bakstenen borstweringen met spitsboogfriesjes. In de rechter zijgevel van de risaliet twee spitsboogvensters, die kleinere versies zijn van het grote venster aan de voorzijde. De linker zijde is blind. Het uit steile schilden bestaande schilddak is voorzien van dakkapelletjes met zinken pironen en uitkragende kapjes, alsmede twee ijzeren nokversieringen, waarvan één met windvaan. Op bel étage aangezette ronde hoektoren (arkel) met geprofileerde natuurstenen (zandsteen) onderbouw boven twee halfronde aanzetstukken met gebeeldhouwde reliëfs. Torenschacht met staande trapvenstertjes. Octogonale bovenste torengleding onder een dito, met leien gedekte spits.

Rechts van de traptoren een lager bouwdeel met op de bel étage (oorspronkelijk met een modelapotheek) drie kruisvensters met geprofileerde bakstenen montants, zandstenen wisseldorpels en eveneens zandstenen boven- en onderdorpels. De vensters staan onder een dubbele ontlastingsboog met overspanningsboog. In de bouwlaag hierboven (oorspronkelijk de collegezaal) een groot, samengesteld spitsboogvenster met getoogde onderramen en bovenramen met traceringen van geprofileerde baksteen en een invulling van glas-in-lood. Het venster staat onder een met leien gedekte steekkap met wolfsend. Aan de dakaanzetten gebeeldhouwde kopjes. Rechts van de rechter vleugel een erfafscheiding in de vorm van een ijzeren hek, zoals dat tussen de linker vleugel en de dienstwoningen. De vrijwel symmetrisch ingedeelde vleugel (oorspronkelijk met laboratoria en werkruimtes) links van de risaliet telt boven het rechtgesloten vensters bevattende souterrain zes (bel étage), respectievelijk zeven vensters per bouwlaag.

Entreepartij onder een balkon met hardstenen voetplaat en gemetselde borstweringen, dat rust op deels uit natuursteen en deels uit baksteen samengestelde consoles met gebeeldhouwde spuwers. Boven een vernieuwd bordestrapje met hardstenen treden een getoogde, dubbele paneeldeur (vleugeldeur) met driedelig bovenlicht met geprofileerde montants, spitsbogen en glas-in-lood invulling tussen archivoltten. Aan weerszijden van de entree drie kruisvensters als die van de bel etage rechts van het risaliet. Ook de in de verdieping hierboven zijn hieraan identiek. De middelste gevelopening is een getoogde, dubbele glasdeur onder een tweeruits bovenlicht als de bovenramen van de andere vensters. De balkondeuren staan onder een glazen luifel die rust op consoles van decoratief bewerkt smeedijzer. Vensters in de bovenste bouwlaag met getoogde bovenramen onder overspannende ontlastingsboog. Uitgemetselde gevelrand voorzien van kwarthol profiel. Uit het dakschild hierboven steken drie gemetselde dakkapellen met rechtgesloten vensters onder terugliggende boogtrommels en met leien gedekte wolfsdakjes met zinken piron. De kopgevel van de linker vleugel is driezijdig en per bouwlaag voorzien van vensters als die in de voorgevel. Een venster in de middentravee wijkt af en is voorzien van een getoogd onderraam.

De loodrecht op voornoemde bouwdeel staande vleugel (oorspronkelijk eveneens een laboratoriumvleugel) is voorzien van diverse uitbouwen met twee of drie vensterlagen. De vensters variëren van grootte en samenstelling, maar hebben alle zandstenen dorpels en zijn meestal voorzien van geprofileerde montants. De uitbouwen hebben respectievelijk een plat dak, een lessenaar- en een afgeknot schilddak. De bovenste bouwlaag van het door middel van lisenen gelede hoofdvolume is toegevoegd. Ook de gevelopening in het souterrain is een wijziging van de oorspronkelijke situatie.

De oorspronkelijke gevelbeëindiging is voorzien van een tandlijst met bloktand. Aan de achterzijde van het gebouw is een in donkere baksteen opgetrokken vleugel toegevoegd met diverse kruisvensters met hardstenen onderdorpels. De oorspronkelijke zuidgevel van de achterste vleugel telt boven het souterrain (met rechtgesloten vensters tussen hardstenen lateien en onderdorpels) twee, door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

middel van lisenen doorsneden oorspronkelijke bouwlagen en de toegevoegde verdieping. De zesruits vensters met zandstenen dorpels zijn te vergelijken met die in de noordgevel. In het linker deel van deze met lisenen doorsneden gevel bevindt zich een koekoek met dubbele, onder hardstenen latei staande paneel-glasdeur met ijzeren raamdecoraties. Een twee bouwlagen boven souterrain tellende uitbouw (avant corps) onder afgeknot schilddak, rechts aan de gevel. De kap hiervan is gedekt met leien en voorzien van dakkapelletjes en zinken pironen. De achtergevel (oostzijde) van de rechter vleugel aan de straatkant is vergelijkbaar met de voorgevel. De grote vensterpartij is hier samengesteld uit vier vensters met glas-in-lood invulling, baksteentraceringen en borstweringen met uitgemetselde boogfriesjes. De bovenste vensterdelen hebben een spitsboogbeëindiging. Het risalerende rechter deel van deze gevel bevat het trappenhuis. Boven een kleine trap staat een getoogde glasdeur met glas-in-lood in het tweedelige bovenlicht. Hierboven twee hoge, samengestelde traplichten, eveneens met glas-in-lood invulling, blinde delen met boogfriesjes en geprofileerde traceringen in de spitsboogvormige bovenramen.

De zuidelijke kopgevel is een topgevel onder wolfsdak. Het bevat op de bel étage drie rechtgesloten kruisvensters als die in de voorgevel. Het grote venster van de erboven liggende voormalige collegezaal is een samengesteld blind spitsboogvenster met een boogfries en geprofileerde baksteentraceringen. Oorspronkelijk waren de bovenste raamdelen voorzien van een invulling van glas-in-lood.

Het interieur bevat ondermeer nog het oorspronkelijke representatieve, voor een deel in natuursteen gebouwde trappenhuis met ribben aan de booggewelven, spitsboogopeningen, trapleuningen met driepasbalusters en met kleurig glas-in-lood ingevulde traplichten. Ook de voormalige collegezaal - nu bibliotheek - is nog voor een belangrijk deel in oorspronkelijke staat bewaard gebleven.

Deze ruimte is voorzien van een houten, met smalle ribben geprofileerd plafond met volwandige rondboogspanten (met vijfzijdige, geknikte boogrug) en trek balken, die met decoratief bewerkte hangstijlen met elkaar zijn verbonden. Het met glas-in-lood ingevulde venster staat onder het spitsboogvormige houten gewelf van de steekkap.

Waardering

Het voormalig Pharmaceutisch laboratorium uit 1895-1897 is van algemeen belang wegens cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling in de experimentele wetenschappen en vanwege de historische band tussen universiteit en de stad Leiden. Het gebouw is van algemeen belang wegens architectuurhistorische waarde vanwege de specifieke vormgeving in zowel de hoofdvorm als in de Neo-Gotisch-Renaissancistische detaillering van het exterieur en als karakteristiek voorbeeld van een bouwwerk uit het oeuvre van een vooraanstaand architect (J. van Lokhorst). Het gebouw heeft stedenbouwkundige en ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een architectonisch en stedenbouwkundig, zowel visueel als historisch-functioneel sterk aan elkaar gerelateerde groep universitaire gebouwen. Het gebouw is tevens van belang vanwege de gaafheid en herkenbaarheid van het exterieur en delen van het interieur.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Laboratorium

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument